

ČAJ

Pro chvíle pohody

ZÁŘÍ 2014

Časopis Autorů Jičínska

Světýlková

(refrén písně)

Jen ať se to každý doví,
že je Jičín pohádkový,
že celý patří jenom dětem,
že se stal kouzelným světem.

Dana BERANOVÁ

96

Vážení čtenáři,
v září již tradičně probíhá v Jičíně pohádkový festival,
a tak nemůže chybět ani refrén písně
Dany Beranové (hudbu složil její manžel **Hynek Beran**)
„**Světýlková**“, který nás zve na celostátní akci,
která se letos koná ve dnech 10. až 14. září 2014.
A do Jičína patří i letošní jubilant a především jičínský rodák,
i když jej osud zavál na Moravu,
ale duší se stále považuje za Jičíňáka, host dnešního ČAJe,

Jan Sobotka.

Ze své tvorby vybral nůši aforismů. Líbí se mi jich hodně, ale jeden
jsem vybral jako ochutnávku, neboť autora ideálně představuje:

**„Múza mě mnohokrát letmo políbila, a proto píšu aforismy. Až
s ní prožiju pořádnou líbačku, nepochybně napíšu román.“**

(Už se těším na román! poznámka Václav.)

Rozhovor poskytla autorka z Domažlicka, nám dobře známá

Simona Váchalová – Vroblová,

i když se za celebritu nepovažuje, ale její aktivity jsou obdivuhodné,
v rozhovoru přiznala, že: **„Tajná přání se nesdělují, ale po téhle
otázce se cítím skoro jako celebrita!“**

Vzhledem k pohádkovému festivalu jsem si dovolil představit i dvě
pohádkové knížky z našeho kraje, a to

„Polopohádky o Rambajsovi a jiných řemeslnících“

a **„Polopohádky od Zebína o Rambajsovi a řemeslech“**

z pera **Zbyňka Boháče.**

K pohádkám patří děti, a tak jsem zařadil

i dvě vzpomínkové prózy jako vzpomínku na školní léta.

Zavzpomínali autoři **Oldřich Němec** („**Moje léta za (a před) školní
lavičí aneb Volba povolání byla tvrdým oříškem**“)

a **Liboslav Kučera** („**Stávka**“).

Užijte si festival i celý měsíc září.

Váš Václav

HOST ČAJe:

Jan Sobotka

Narodil se 11. 1. 1944 v Jičíně. Po maturitě na gymnáziu (tehdy ovšem SVVŠ) absolvoval češtinu a dějepis na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Přes dvacet let působil na učilištích v Bruntále a Přerově, v l. 1989–2008 byl ředitelem Obchodní akademie v Olomouci. Věnuje se

především tvorbě aforismů a pohádek. Jeho humoristická tvorba se v 80. letech opakovaně ocitla mezi vítěznými pracemi v soutěži Mladé fronty O zlatý olomoucký tvarůžek, v r. 1987 získal Haškův džbánek za vítězství v literární soutěži Haškovy Lipnice. Za pohádky O čertu Pepiášovi obdržel v roce 2006 první cenu v soutěži Číst je dobré o nejlepší prozaický text pro děti od 8 do 14 let. V roce 2012 byly Sobotkovy aforismy oceněny v italském překladu Antonia Parenteho v mezinárodní soutěži Torino di Sintesi. O rok později se autor stal jedním z laureátů mezinárodní soutěže Naji Naaman's Literary Prizes 2013 (Libanon). Oceněné aforismy přeložil do angličtiny Jaroslav Peprník. Knižně vycházejí Sobotkovy aforismy v polštině v Poznani, některé byly přeloženy do srbštiny. V 80. letech se J. Sobotka podílel na několika edicích ze starší české literatury.

Další informace najdete na stránkách <http://jan-sobotka.cz/> !

O charakterech a morálce

Nebyl rozpor mezi jeho slovy a činy. Obojí nestálo za nic.

Choval se jako zvíře. Nelhal, nekradl a nehonil se za kariérou.

O peníze můžete přijít jen tehdy, jestliže nějaké máte. O čest se soudí i ti, kdo ji nikdy neměli.

Dobro má více fanoušků, ale zlo movitější sponzory.

Naběhl na ránu, aby si dopřál rozkoš odpouštění.

Myslel to s námi dobře. Se sebou výborně.

Je snazší se předvádět rychlou jízdou než rychlým během.

Jsem-li stoupencem Sparty, neznamená to, že hraji fotbal. Jsem-li stoupencem dobra, neznamená to, že ho konám.

Všichni jsme se zachovali stejně, ale my slušní jsme se za to styděli.

Máme dobré srdce, ale naštěstí nic na rozdávání.

Prvním projevem úpadku morálky bylo zavedení fíkových listů, druhým jejich odstranění.

Chceme-li, aby lidé žili v souladu s morálními pravidly, je třeba je změnit. Pravidla, ne lidi.

O pravdě, lži a slovech vůbec

Podíval se pravdě do očí. Sklopila je.

Za pravdu se bojuje z lásky, za lež pro peníze. Že zvítězí profesionál, je nasnadě.

Už jsme pravdu odhalili. Zbývá ji jenom usvědčit.

Je to pravda? Nevím, ještě jsme nehlasovali.

Pravda vítězí. Dosud však hraje pouze okresní přebor.

S pravdami je to jako s ženami. Vyhledáváme ty hezké a příjemné.

Máme pravdu rádi, a proto ji neustále vylepšujeme.

O penězích, úplatcích i majetku

Peníze kazí lidi. Když je nemají, kradou.

Dříve kradli jen zloději. Dnes kradou i slušní lidé.

U chudého je nebezpečí, že bude krást. U bohatého, že kradl.

Udělal to z nevědomosti. Nevěděl, že ho přitom chytí.

Štěstí není v penězích, ale lépe se s nimi hledá.

Když jsem ztratil majetek, ztratil jsem i přátele. Zřejmě ho šli hledat.

„Peníze, nebo život!“ Znamená to, že dám-li vám život, peníze mi ponecháte?

Neznám špinavé peníze, neboť na můj plat se skládají daňoví poplatníci.

Dýchal bych za něho, což ovšem neznamená, že bych mu půjčil.

Neměli jsme žádnou protekci. Museli jsme dát úplatek jako každý jiný.

Neschopní si namlouvají, že jsou šťastni bez peněz.

Jedni lupiči banky přepadají, druzí v nich sedí.

Morálka upadá. Kdysi se neúspěšní hazardní hráči zastřelili, kdežto dnes jdou na sociálku.

Povýšenec pohrdá lidmi, blázen jejich majetkem.

Zůstalo ve mně kus poctivce. Peněz, které jsem vydělal, si vážím mnohem více než těch, které jsem ukradl.

O práci a kariéře

Práce šlechtí člověka. Někoho i živí.

Neznalost zákonů a vlivných lidí neomlouvá.

Vaše postavení je nejpřesněji definováno tím, kolika lidí se musíte obávat vy sám, a kolik se jich musí obávat vás.

Má sedavé zaměstnání. Sedává šéfovi na klíně.

Máte hodně práce? Lépe si ji zorganizujte. Máte málo práce? Lépe si ji zorganizujte.

Rozumný šéf si pořídí jednoho zástupce na vyřizování záležitostí, na které nemá hlavu, druhého na vyřizování záležitostí, na něž nemá žaludek.

O ženách, mužích, manželství i módě

Ševcova žena chodívá bosa. Ženu krejčího bohužel nepotkávám.

Bylo to silnější než já. A taky o patnáct let mladší než moje žena.

Přiznání je polehčující okolnost u soudu, ne v manželství.

Ženy se dožívají vyššího věku, neboť muži, které utrápily, se o ně dobře starali.

Manželství je jako tramvaj. Jeden je vlečňák.

Proč se říká manželský přístav? Snad ne proto, že v přístavu bývá nejšpinavější voda!

Muž se ptá, když něco neví, žena, když něco ví.

Její sympatie mě mátlý do okamžiku, kdy jsem zjistil, že se zabývá gerontologií.

Vstoupíte-li do manželství, některé vaše myšlenky zákonitě vstoupí do ilegality.

Moje žena tvrdí, že je ideální manželka. Nevyvracím jí to, ale kladu si otázku pro koho.

Za nejkrásnější jsou považovány ženy, jež se líbí největšímu počtu mužů. Tedy průměrnému muži.

Stanovíme-li jako měřítko ženské krásy jisté míry, počínáme si stejně pošetile, jako kdybychom krásu květu měřili velikostí jeho průměru a krásu hory její výškou.

V živočišné říši bývá sameček krásnější. Proč člověka platí výjimka?

Je to tak trochu příbuzný. Je to milenec mé ženy.

Mám tak skvělou ženu, že si s ní můžu vykládat o fotbale, ovšem ne natolik skvělou, abych si s ní mohl vykládat o ženských.

Manželství má dvě fáze: v první pospícháme domů, v druhé z domu.

Ukázat se v plné kráse znamená ukázat se nahá, nebo v něčem od Versaceho?

O lásce a přátelství i o nepřátelích

Láska je nemoc. Proto musí zamilovaní do postele.

Na rozdíl od přátel si ode mne nepřátelé nepůjčují knihy ani peníze a neflirtují s mou ženou. Jsou to zkrátka sympatičtí lidé.

Televize kino nenahradí. Už jste někdy před ní drželi za ruce?

Jestliže si vaše láska oblíbila bledě modrou noční košilku, není v pořádku, míváte-li růžové sny.

Láska sice dává lidem křídla, ale později jim je přistřihuje.

Album fotografií z mládí je herbářem lásek.

Utečeš před milujícím, nikoli před milovaným.

Škoda růžových psaníček. SMS ani e-mail nenavoníte, ani na ně neotisknete rty.

Mládí trvá tak dlouho, dokud nás hřeje víc láska než Jägrovo prádlo.

V mládí jsme citliví na nespravedlnost, ve stáří na průvan.

Samou láskou ji chtěl sníst, což však neplatilo o tom, co uvařila.

Doba, po kterou spolu lidé chodí, aby spolu nakonec leželi, se stále zkracuje.

O dětech, rodičích, mladých a starých

Správná délka sukní je ta, která by se nám zdála na vlastní dceři příliš krátká.

Myslíš-li na děti, spoř, myslíš-li na vnuky, podporuj ekologická hnutí. Myslíš-li na prapra...vnuky, neměj děti.

Matriarchát, patriarchát... Jak se to řekne od „dítě“?

Starší generace mají při předávání štafety mladším tendenci překračovat předávací území.

Spory mezi rodiči a dětmi trvají od nepaměti. Dnešní se liší tím, kdo v nich má návrh.

Naše děti se školy nebojí. Poradily si s námi, poradí si i s nějakou učitelkou.

Proč vyzýváme mladé, aby dobývali svět? Vždyť ho dobývají na nás.

Za úspěšnou pokládám pouze takovou omlazovací kúru, po níž je nutné požádat o novou občanku.

Kdysi mládež vychovávali rodiče a škola a kazila ji společnost. V současnosti rodiče přeběhli do opačného tábora.

Důchod je placená dovolená, jejíž délku stát negarantuje, neboť je ve vyšší kompetenci.

O různých dobách i jejich hrdinech

Nikdy nevstoupíš do téže řeky. U nás však máme rybník.

Temná období nastávají, dostanou-li se k moci lidé, jimž je vše jasné.

Lid píše dějiny. Kdo však bere honoráře?

Je to člověk dneška. O včerejšku nic neví a pro zítřek nehne prstem.

Loajální člověk jde s dobou. My jsme s ní i kulhali.

Ve spořádané společnosti jsou zákony porušovány očekávaným způsobem.

Těžko na cvičišti, lehký na bojišti. Nejlehčeji na pohřebišti.

Vývoj: Stát jsem já. Stát jsme my. Stát jsou oni.

Více svobody? Zvětšíme klec.

Podstata pokroku: Ve stále dokonalejších autech jezdí po stále dokonalejších silnicích stále rychleji stále stejní hlupáci.

V každé společnosti je spodina. Ve spořádané vespod.

Podstata systému: živíme své živitele.

Znalost cizích jazyků usnadňuje kolaboraci i zradu.

V dnešním světě bohatí bohatnou a chudí chudnou. Každý dělá to, co umí.

Proč jsme upalovali lidi a pálili knihy? Pravda nehoří.

Pohybujete-li se na samém okraji společnosti, nemáte kupodivu kam spadnout.

Noviny mají psát o nových věcech, tak proč na nás vytahují ty staré?

Část lidí ztratila život, část majetek, ostatní charakter.

Ti, kdo v revoluci bojovali za lid, mají po revoluci snahu za něho myslet.

Bůh stvořil zemi a lidi, ne stát a občany.

„Liberté, égalité, fraternité!“ Volnost a rovnost lze uzákonit. Co však s bratrstvím?

V dějinách vždy kamenovala menšina. Většina pouze sbírala kameny.

Kapitalismus zvítězil nad socialismem, demokracie nad totalitou. Vítězové se střetnou ve finále.

Navrhuji osvobodit od utahování opasků aspoň ty, kdo přišli o kalhoty.

Psychické nároky na vojáka se snižují. Kdysi musel vidět nepřítele do tváře, později ho vidět, a dnes je obojího uchráněn.

Všichni máme předpoklady pro práci s lidmi: někdo duševní, jiný fyzické.

O politice a politicích

Politik si nesmí dělat iluze, ale musí je umět vyvolávat.

Rozumný politik odmítá válku. Dobře ví, že existuje i mírová kořist.

Kdysi mívali vládcové své šašky. Dnes si vystačí sami.

Politicky byl o poznání vyspělejší než rozumově.

Z čeho soudím, že je to naprostý primitiv? Je to náš zapálený stoupenec.

Dějiny znají osvědčené absolutistické panovníky, ale o osvědčenosti demokraticky ustavených vlád se v učebnicích nic neříká.

Chlebem a solí bývají vítáni ti, pro které je poté v zákulisí uspořádána žranice.

Nositel Nobelovy ceny a dokonce královnou krásy vás mohou zvolit, ale pouhopouhým okresním přeborníkem v přespolním běhu se musíte stát sám.

Politici, kteří se více starají o poměry ve věznicích než v domovech důchodců, patrně s pobytem ve druhém zařízení nepočítají.

Proč jít nahoru přes mrtvolu, když mě tam vynesou hlupáci na ramenou?

Sečteme-li platy a ostatní požitky všech demokraticky zvolených zástupců lidu, zjistíme, že despota by nás přišel levněji.

Proč politik, jenž vzešel z lidu, dělá vše pro to, aby se do něho nevrátil?

Bismarck řekl: „Kdo ovládá Čechy, ovládá Evropu.“ Zcela správně nepočítal s možností, že by Čechy ovládali Češi.

Ve fotbalové reprezentaci jsou ti nejlepší, v politické reprezentaci ti, které zvolíme.

O lidstvu a lidech i o životě

Problémy se na světě objevily až s lidmi. Lze předpokládat, že s nimi také zmizí.

Není v našich silách starat se o celé lidstvo. Tak se staráme aspoň o jeho část. O sebe.

Svět byl vždy dost velký pro všechny lidi, nikoli však pro všechny národy, politická přesvědčení a víry.

Není proč se bát smrti. Maturity jsme se taky všichni báli...

V dnešním světě mají k sobě lidé blíž. Ať jsou kdekoli, jsou na dosah.

V budoucnu možná zmizí hranice, ne však ploty.

Problém spočívá v tom, že vytvoření spravedlivé společnosti by poškodilo značné množství lidí.

Lidem, kteří nám ublížili, se snadněji odpouští než těm, jimž jsme ublížili my sami.

Goril ubývá, a proto jsou stále vzácnější. Lidí přibývá...

I ti, co pochybují o smyslu života, se s oblibou věnují činnosti, jíž se život reprodukuje.

Život každého z nás je úsek štafety, o níž věříme, že nikdy nedoběhne do cíle.

Paradox: Když se z našeho života lidé a věci vytrácejí, brzy se naplní.

Kdyby ten, kdo někomu vezme život, měl potom životy dva, to by bylo vražd!

Časem se věci stávají starožitnostmi, nebo haraburdím. A lidé?

Čím jsem chtěl v životě být? Pilotem a milencem paní Novákové.

O rozumu, myšlení a vzdělávání

Tolik lidí ztrácí rozum! Proč ho alespoň občas někdo potřebný nenajde?

Komu dal pánbůh úřad, tomu dal i rozum. Avšak většinu úřadů dávají politické strany.

Častěji vítězí myšlenka síly než síla myšlenky.

Stačí jeden dva neschopní, a už jsme my ostatní na pochvalu.

Radost z toho, že lidé spoléhají na svůj zdravý rozum, mi kalí vědomí, že většina z nich ho nemá.

Génius myslí jinak než my. Věřme, že hlupák taky.

Omluva: Není pravda, že je sto let za opicemi. Pravda je, že je dvacet let před nimi.

Vymývání mozků? Mnoha lidem ho stačí jen jemně propláchnout.

Chybami se člověk učí, ale ať jich udělá sebevíc, nic nevystuduje.

Kdo se ohání školou života, obvykle odmítá prozradit, který obor v ní studoval.

Mozek většiny lidí je skladem myšlenek, ačkoliv by měl být jejich výrobnou.

Jaký má IQ? Těžko říct, nikdy jsem u něho doma nebyl.

Co se v mládí naučíš, jako když ve stáří najdeš, beru s rezervou. V mládí jsem se naučil skákat na lyžích...

Člověk má bohužel dar myšlení. Kdyby si ho musel koupit, nepochybně by ho využíval více.

**„Tajná přání se nesdělují,
ale po téhle otázce se cítím skoro jako celebrita!“**

ROZHOVOR SE SIMONOU VROBLOVOU - VÁCHALOVOU

Simonu jsem poznal jako účastnici Jičínského poetického jara, později byla jednou z hlavních organizátorek Chodského poetického jara v Domažlicích (společně s Lucií Popovičovou). Rád jezdím do kraje “Psohlavců” a Simona pro nás vždy připravila zajímavý program. Sama je činná v dalších organizacích, kde se věnuje dětem, píše a zvládá své dva syny, Jáchyma a Filipa. Mimochodem svěřila se, že čeká právě třetí přírůstek do rodiny. Z její bohaté činnosti jsem ji vyrušil mými otázkami.

- Simono, jak se žije v Domažlicích? Pocházíš odtud nebo jsi naplavenina?

Žiju 5 km od Domažlic, v rodišti Josefa Váchala, odkud taky pocházím (tedy, narozena v porodnici v Domažlicích). Naplaveniny jsou u nás vítány, protože na rozdíl od domorodců hledají cesty, kterak místní komunitu stmelovat a vylepšovat nejenom sociální, ale především kulturní klima ☺

- A co tvoje dívčí jméno “Váchalová”? Napadá mě, nejsi nějak příbuzná s Josefem Váchalem?

Jak jsem už zmínila, má rodná ves je taky rodištěm významného spisovatele. Nicméně, příbuzní prý nejsme. Můj tatínek je ale hrdý na jinou personu, která dokonce navštívila náš dům (tehdy samozřejmě vypadal jinak), a to Boženu Němcovou. Její pamětní desku však odmítl můj

dědeček kvůli novému brizolu. Ani moje maminka – 40 let učící literaturu a češtinu – mu to dodnes nevyčítá. Jak bych mohla já?

- Co dělá CHOFILIS?

CHOFILIS neboli „CHOdský Filmový a Literární Spolek“ je stále živ a tvůrčí. Dnes především díky jeho novému statutárnímu zástupci, Karlu Šmirklovi, který je velmi činný v projektu Plzeň – město kultury 2015. Především „jeho“ Kulturovar si získal v Domažlicích velkou oblibu. Čas a hlavně ne/podpora města ukáže, jak se mu bude i nadále dařit.

Co se týče CHPOJe, tady trošku stagnujeme, ale moc se těším, že tradice bude pokračovat, tj. naváže na minulé léta.

- A co další občanské sdružení “Benjamínek”, ve kterém se angažuješ?

Tady jsi uhodil hřebík na hlavičku! – děkuju ☺ V loňském roce jsme otevřeli první mateřskou školu svého druhu, tj. neziskovka zřídila o.p.s. a vyklubalo se z toho zařízení, které po všech peripetiích bylo registrováno MŠMR ČR a tedy je plnohodnotným vzdělávacím zařízením pro předškolní děti.

Naším cílem je připravit děti na školu. Naučit je držet správně tužku, napočítat do deseti, zavázat si tkaničku, ale hlavně! vědět, co je čas trávený společně s rodinou a v pohádkovém prostředí.

Společně s osobnostmi, jako je paní Marta Skarlandtová, paní Ludmila Nopová, atp. se snažíme o kulturní podhoubí. Připomeňme jen CD pohádek “S Benjamínkem nejen na dobrou noc”, které díky Tvým textům mohlo vzniknout. A dnes už několik let dělá radost dětským pacientům v nemocnicích Plzeňského kraje a dalším zařízením pečujícím o děti.

- Líbí se mi, že nesedíš se založenýma rukama. Snažíš se něco dělat. Co bys vzkázala všem těm, kteří jen naříkají a natahují ruku?

Je skutečně někdo takový? Měla jsem možnost během své studijní stáže v Holandsku poznat tamní sociální systém. Ihned po návratu jsem si byla jistá, že “MAMA’S SOUPS” je nejlepší nápad všech dob. V České republice ne.

Podnikání pro lidi se sociálním cítením je v Čechách „setsakramentsky“ náročné! A tak hledám jiné cesty, jak např. mému dědovi, který první máj slaví i ve svých 87 letech, leze po stromech a třeště i jablka sbírá osobně ze žebříku, osvětlit současný svět.

- Jsi v kontaktu s plzeňskými autory? A co se chystá v Plzni v příštím roce, kdy bude Plzeň městem evropské kultury? Zúčastníš se těchto akcí?

Velice si vážím Irenky Velichové, Marka Velebného a Daniela Mikeše. To jsou lidi, které nepoznat, byl by hřích ... A hlavně absence velice mnoha krásných zážitků a vzpomínek. V kontaktu v tenhle čas nejsme. Každého nás osud zavál trochu do jiných sfér. Mně především díky maminkovským radostem, a tak volím mezi mnoha světy – jistě mnozí pochopí, že volím priority.

- Máš čas aspoň občas psát? A co nového chystáš?

Poetická Múza mně opustila v jedenadvaceti letech. Můj tehdejší přítel mi sdělil, že jsem se prostě skutečně zamilovala. Kdo ví ...

Prozaicky je mé téma dané mým dalším zaměřením, a to je problematika stravovacích návyků a prací s klienty/ klientkami. Pracovní název je „Papírové panenky“. Zda se vůbec kdy dočká vydání, to v tuhle chvíli nedokážu říct.

- Jak rodina a synové tolerují tvoje aktivity? A budou synové taky umělecky nadaní po mamince?

Po mamince nadaní? Děkuju ☺ Nadání bych oběma klukům přála spíš po tatínkovi. Sami jsou toho důkazem ;-). Jáchym už má snahu na bici hrát (pozn. tatínek je bubeník regionální kapely Zrcadla).

Kdyby moje polovička nebyla natolik tolerantní a chápavá k mým aktivitám, nikdy by cokoli z toho, co během našeho společného života vzniklo (ratolesti, školka, ale i poslední CHOPOJ), nebylo.

- Myslíš si, že je v současné době dost dětských knížek, které opravdu zaujmou děti? A které nejraději předčítáš synům nebo si pohádky vymýšlíš svoje?

Nemyslím, nevím. Můžu pouze konstatovat, že naše vlastní děti zaujaly konkrétní pohádky – lepopela: O Palečkovi, O marnivé vráně, O Koblížkovi. Pohádky si nevymýšlím. Neumím to. Jsme věrni mj. Kocourovi v botách (zkusili jste sehnat hračku popř. ideálně masku

Kocoura v botách???? Pokud ji máte, prosím, koupím!). Taky je skvělý František Nepil na DVD v pohádce Já, Baryk.

- Myslíš si, že e-knihy převálcují klasickou tištěnou knihu?

Ne.

- Co ti dělá v životě největší radost?

Děti. (Snad takhle odpovím i v jejich pubertě). A manžel. Taky školka. A v neposlední řadě, že mám tu čest odpovídat na Tvoje otázky ☺

- A co naopak největší starost?

Odpovídat na Tvoje otázky. A pak děti, manžel, a taky školka. A že už nedokážu napsat poezii. (Zelené peří bylo krásné.... Pozn. pořad na ČRo).

- Máš nějaké tajné přání, které by sis v životě chtěla splnit?

Tajná přání se nesdělují, ale po téhle otázce se cítím skoro jako celebrita ☺

Skutečné přání v tuhle chvíli při odpovědi pro ČAJ? Setkat se opět jako kdysi se stejnými lidmi (samozřejmě další vítání!!!!) jako při prvním Martinském poetickém jaru, kdy jsme cestou domů (vlakem) s Luckou Popovičovou daly vzniku CHOFILISu. To už je let ...

- Proč ne, nakonec Martin, Jičín a Domažlice jsou sice vzdálené, ale myslím si, že myšlenkami jsme stále spolu. Nakonec v září se koná další Martinské poetické jaro. Co bys popřála všem literátům, se kterými se jistě, až povinnosti dovolí, zase ráda sejdeš?

Přeju všem literárně činným i konzumentům literatury kvalitní díla a obohacující kulturní zážitky. Vaše Simona!

Za rozhovor poděkoval Václav

POLOPOHÁDKY O RAMBAJSOVI A JINÝCH ŘEMESLNÍCÍCH

POLOPOHÁDKY OD ZEBÍNA O RAMBAJSOVI A ŘEMESLECH

ZBYNĚK BOHÁČ

Nakladatelství Bor vydalo v letech 2008 resp. 2011
Dr.Eva Koudelková

Kolem Jičína se to jenom hemží nejrůznějšími pohádkovými postavkami. Každý zná loupežníka Rumcajse, ale co třeba takový původně drvoštěp Rambajs, který se stal hlavním průvodcem dvou knih Zbyňka Boháče? A jak se z drvoštěpa narodí takový „železnák“, mimochodem paní doktorka Koudelková (autorka doslovu) tvrdí, že takové řemeslo byste hledali marně, že je to jen výraz pro železný hrnec, ale Rambajs je takový „železnák“, možná trochu původem ze Železnice a pak hlavně proto, že se vyzná v řemesle se železem. Autor nás v polopohádkách zavedl do Železnice a okolí, kde žijí nejen pohádkové postavky, ale především obyčejní lidé z masa a kostí, řemeslníci. A právě svět řemeslníků, ale především vývoj jednotlivých řemesel přibližuje ve svých „polopohádkách“ autor dětem působivou formou, seznamuje je z dobou, kdy ještě okolní svět tvořili kováři, kupci, truhláři, kominíci, pekaři, tkalci a další „lidičkové.“

Pochopitelně že jako v každé správné pohádce, i zde nakonec zvítězí dobro nad zlem. Zlo je představováno třeba loupežníkem Bramburákem. Nechybí skřítky, např. Železnáček, ale i víly (Lupinka), čerti (Fajksl). Děti se z pohádkového vyprávění i meziher, věnovaných jednotlivým řemeslům, dozví třeba jak se vyrábějí sánky, jak se začal péct chleba a spoustu dalších zajímavých informací z dob nedávno minulých. Nakonec co je to v historii jedno století.

Kniha je doplněna vysvětlivkami, protože dnešní generaci asi nic neřeknou výrazy jako drslák (cedník, síto), šlejferna (brusárna), záhrobeň (zápraží) atd. Mimochodem sám si pamatují, že se doma u nás v Řehči říkalo „na záhrobeň“ a jako děti jsme přemýšlely, jak tento výraz vlastně vznikl.

Doporučuji knížky nejen dětem, ale i třeba jejich rodičům, protože i řada z nich si zcela určitě rozšíří obzor. Kniha je i zajímavým příspěvkem mapování historie Železnicka.

A víte, proč se třeba Železnickým říkalo olejkáři? Nevíte, tak si přečtěte pohádky Zbyňka Boháče a určitě budete chytřejší.

Václav

Oldřich NĚMEC

Moje léta za (a před) školní lavicí *aneb* Volba povolání byla tvrdým oříškem

Prolog...

Jsem už asi pěkně sentimentální dědek, když se mi hlavou rojí stále ještě živé vzpomínky na má školní léta. Je to s podivem, že člověk vzpomíná vždy na to dobré, a málokdy si vzpomene na to špatné. I když...

Tak si sedím v Řehči na zápraží na lavičce, kouřím (dnes již nemusím tajně jako za mlada) svoji milovanou družku (fajfku), řehečské slepice kolem mne zobají trávu, občas se mi nějaká vyprdne na moje ošuntělé pantofle, pes mi leží u nohou a co chvíli se na mě podívá těma svýma věrnýma očima, a já vzpomínám...

První třídou jsem prosvištěl jak tryskáč. Jo, to si dobře pamatuji. Stáli jsme tehdy ve třídě, psal se 12. duben, tuším v roce 1961, a my jsme zpívali budovatelskou píseň "Dobrý den, majore Gagarine, tak jsme se konečně dočkali..." 108 hodin v kosmu... Byl jsem tehdy na majora hrdý a říkal jsem si, že až budu velký, bude ze mne určitě kosmonaut. Prdli dudli, nikdy k tomu nedošlo, protože kosmonaut může být jen jeden. A když později letěl do kosmu náš Vladimír Remek, už jsem mu vůbec nezáviděl. Ani jsem si nechtěl přiznat, že to vlastně dobře dopadlo a byl jsem rád, že nemusím letět právě já.

Když jsem byl ve **druhé třídě**, začal jsem chodit na nápravu řeči k panu řídícímu. Vlastně byli dva a jejich jména se dobře pamatují, protože se také rýmují. Popelka a Veselka. Prý jsem neuměl říkat "r" a "ř" a tak do mne soukali podivná slova jako "tdnka", "tdavý" a podobně. U řídícího Popelky to ještě šlo. Starší šedivý pán, pamatuji si ho jako dnes. Laskavý, hodný... Pak se to náhle vyměnilo, nastoupil někdy v pololetí řídící Veselka, a to teda byla pěkná nuda. A zase – pořádné r" a "ř" jsem se dodnes nenaučil a tak to s odstupem považuji za naprosto ztracený čas... Tou dobou běžely v kině oblíbené filmy o mých velkých vzorech - Vinnetouovi a Old Shatterhandovi.

Ve **třetí třídě** jsem se naučil trochu prát. Ne že bych sám něco vyprovokoval, ale přišlo to z čista jasna. To bylo za řídícího Veselky a tu zimu mrzlo tak, že jsme měli první uhelné prázdniny v životě. Do školních kamen, vysokých kamen značky Filakovo, nebylo co přiložit, protože byl nedostatek uhlí. K velké radosti nás žáků - a možná, že i k radosti učitelů. Prostě týden doma, úkoly se zvládly během jediného odpoledne a potom frrrrr ven, do toho mrazu,

který nám tenkrát vůbec nevadil. Sáňkovalo se, bruslilo se na šlajfkách - to dnes již neznáte, to byly panečku brusle - vešly se pomalu na každou botu, zatahli se kličkou a šup na led... No, a tenkrát jsme se s klukama vsadili, kdo u zámku na kovovém zábradlí (v tom šíleném mrazu, bylo snad -15°) nechá dýl jazyk. Blbci... Já, tehdy ještě pěkný ňouma, chtěl poprvé v životě vyhrát. Bože, to byla bolest, a potom né a né ten jazyk od toho zábradlí odtrhnout. Kluci se mi samozřejmě smáli, jak jinak. Pak, když jsem se konečně pomalu od zábradlí odtrhl, pusy plnou krve, jsem ze vzteku tloukl kolem sebe hlava nehlava. Páni, všichni, co byli poblíž, dostali co proto. A tehdy jsem na sebe byl hodně hrdý, že jsem si to nenechal líbit... Bude ze mne buď boxer nebo zápasník, v ideálním případě vzpěrač!

Pak jsem se konečně posunul do **čtvrté třídy**. To jsme jezdili do náhradní školy mimo město, protože tu naši opravovali. Každé ráno do autobusu, cesta trvala asi patnáct minut, řidič kroutil zatačky, a já si říkal, že ideálním povoláním přece musí být řidič autobusu - uniforma, čisté ruce, jen si sedí a krouťi obrovským volantem. Tato myšlenka mě přešla ve chvíli, když jsme i s autobusem v zimě skončili v příkopě. Autobus prý vytahoval jeřáb, ale to jsme už neviděli, protože když jsme pěšky došli zbytek cesty do školy, právě začala hodina ruského jazyka. Ruština nám tehdy začínala ve čtvrtém ročníku. Žádný autobusák, učitel ze mne bude! A budu učit ruský jazyk, vždyť tomu tak dobře rozumíme. Tato myšlenka mě však přešla ve chvíli, kdy jsem měl před tabulí něco přeložit z češtiny do ruštiny.

“Sedni si, máš za pět,” děla tehdy ruštinářka. Cestou autobusem (náhradním) jsem si řekl, že ta ruština mi za to nestojí, a tak skončila moje touha stát se věhlasným a uznávaným profesorem.

V **páté třídě** jsem se poprvé vážně zamiloval. Naše třídní se jmenovala Věra. Měla tmavé vlasy učesané do velkého drdolu (to se tenkrát hodně nosilo), štíhlou vzpřímenou postavu středního vzrůstu, a byla to výborná lyžařka. Nosila nádhernou červenou kombinézu, která ji padla přesně na tělo a tím ji zvýraznila její ženské přednosti. Měla jiskru v oku a myslím, že mě měla také ráda. A tak jsem ji nosil luční kvítí osobně natrhané, seděl jsem v první lavici, hlásil jsem se vždy, pokud jsem látce rozuměl, aby si mě všimla a vyvolala, a hltať její povídání o sportovních úspěších jejího manžela. Byl také sportovec, a dokonce nějaký lyžařský závodník. Budu lyžařským závodníkem, to je jisté, vyrovnám se jejímu manželovi a třeba si mě vezme Věra místo něho. Tato touha mě však brzo přešla. Při prvním lyžařském výletě do Špindlu jsem se postavil jako první v řadě na kopec s vidinou lehkého sjezdu. To tenkrát byly v módě kandaháry. Kopec jsem sice sjel, ale vzápětí skončil někde v keřích - poškrábaný, dotlučený, a naštvaný sám na sebe, že jsem to nezvládl jako Věřin manžel. No nic, lyžařem tedy také nebudu. Ale Věru jsem miloval

dál...

Do **šesté třídy** jsem vstupoval jako pionýr. Červený šátek nám všem svítil na krku a my byly hrdí na to, jak naši soudruzi budují socialistickou vlast. Tenkrát jsme byli na pionýrském táboře na Slapech. Poprvé na táboře, paráda. Voda skvělá, počasí výborné a tak jsme blbli a dováděli. Jenže jedno (právě bylo deštivé) ráno jsme se probudili a nad námi lítali stíhačky. To nám moc do zpěvu nebylo. V jídelně jsme poslouchali projev generála Svobody. A když jsme potom jeli asi o tři dny dříve domů pomalu přes celou republiku, míjeli jsme jen samé tanky a obrněné vozy plné vojáků. Samozřejmě ruských, ne našich. Tenkrát jsem si říkal, že bych měl být vojákem. Dobře to však dopadlo a dnes jsem rád, že se mi to moje tehdejší přání nevyplnilo.

Když jsem chodil do **sedmé třídy**, to už jsem také hrál přes tři roky ochotnické divadlo - můj takový útěk z normální civilizace, a někdy útěk od nenormálních lidí. Tehdy jsme se dostali na prkna, co znamenají svět - s nějakou pohádkou až na přehlídku do Jiráskova Hronova. Stál jsem v němém úžasu a obdivoval ty různé hrazdy a hejblátka, na kterých byly pověšeny kulisy. To byla nádhera... Konečně pořádné divadlo, ne jen vesnické sály, kde mnohdy chyběla i opona a kulisy se o přestávce představovaly přímo před diváky. Všechno na motorek, dvojtitá opona, prostě nádhera. Až budu velký, půjdu na konzervatoř, a když mi to půjde, opravdu dobře půjde, tak i na vysokou hereckou, a bude ze mne herec, pořádný herec, známý jako třeba Werich nebo Menšík nebo Vlasta Burian. Z tohoto snu mne později probudil výběr povolání a návrat do reality života. Škoda...

Vstupem do **osmé třídy** jsem pochopil, že moje dřívější představy o mých budoucích povoláních byly zcela liché. To když jsme jezdili za babičkou vlakem, tak to byla ještě pára. Panečku, to byla idylka – okno otevřené co to šlo, ty tam byly zákazy typu “é pericoloso sporgersi” nebo “nenahýbajte sa z okien”, jiskry lítaly kolem okna, občas i do očí, a já se kochal krajinou kolem kolejí... Jasně, bude ze mě strojevůdce. Žádný volant, na kolejích to jede samo, před tunelem a před přejezdem vždy pořádně zahoukám... A ta myšlenka mě držela dlouho.

V **deváté třídě** mi začaly růst chlapské fousky a konečně se prováděla volba povolání už doopravdy, natvrdo. Budu tím strojevůdčím...

“Nebudeš,” hlásí mi nekompromisně výběrová posudková komise s poukazem na moji nemocnou páteř. Dlouho jsem se s tím nemohl smířit, tak moc mě ty lokomotivy lákaly. Dobrá, tak nebudu. Později jsem si stejně řízení lokomotivy vyzkoušel načerno, tak moc jsem o to stál...

Tak tedy budu cukrářem. Představa nádherných zákusků mě lákala natolik,

že bych si obalil sladkým krémem nervy z té myšlenky, že nemohu být strojvedoucím na mašině. Zařídím si svoji cukrárnu, kam budou lidé chodit na kafičko a k tomu si dají něco dobrého na zub z mých výtvorů. Budu tedy cukrářem se vším všudy. S bílou čepicí a bílým pláštěm...

“Nebudeš,” zní opět nepříjemný ortel z výběrové posudkové komise s odůvodněním, tak jako u strojvedoucího, že nemohu dlouho stát díky té nemocné páteři. To si dělají přču, soudruzi, ne? Kašlu vám na náskou výběrovou školu, blbečci!

Byl jsem tak našťvaný na celý svět, že jsem si málem tehdy vysloužil i dvojku z chování. To když učitel matematiky vyzval službu ke smazání jedné půlky tabule, aby mohl dále rozvíjet své matematické vzorečky a úvahy, kterým jsem mnoho nerozuměl. A asi nás bylo tenkrát víc.

“A za vámi to mám, soudruhu učiteli, také hned mazat?”.....
Odprejekl jsem od tabule a vysloužil si poznámku za drzost. No a co?

Epilog...

Vlastně to všechno nakonec dobře dopadlo, i výběr povolání. Ale to už je na jinou historku...

Pomalu vstávám z lavičky, nacípávám si fajfku čerstvým tabákem a zvažuji, co dřív - zda zavítat slepice do kurníku nebo jít nejdřív na chvíli ven se psem...

Tyto “příběhy” se skutečně staly, a kdo nevěří, ať nevěří... Mohly se stát v Řehči právě tak jako v Jičíně, Potštejně, Vrchlabí nebo třeba v Liberci, kdo ví. Jedno je jisté - vše si to dobře pamatují...

Jen si teď nepamatují, sakra, kam jsem zase zastrčil tu svoji zpropadenou hůl?

Liboslav KUČERA STÁVKA

Dětství se nesmazatelně vepsalo do mého podvědomí. Ve snu se vracím na rozlehlé zelené louky, které obklopují naší malebnou vesničku dodnes. Pobíhali jsme tam s kamarády při různých bojových hrách a tenkrát bylo pro nás vše tak samozřejmé. Samozřejmé bylo, že ráno vstaneme, nebude nás nic a nikde bolet a bude nám fajn. Dostaneme snídaní a budeme se houpat na provázkové houpačce mezi dvěma dřevníky. Tak nějak samozřejmě vycházel kouř z komína a i astmatický kašel nemocného dědečka patřil do toho okna jeho

světničky. Vše bylo pro nás jasně nasměrované a v poledne nám babička dala oběd na stůl a odpoledne zase hurá jako indiáni do rokliny za domem. Hodná maminka se vrací z práce od autobusu a určitě nám nese něco dobrého na zub. Jak to pro nás tehdy bylo všechno samozřejmé....

Přesto se do tohoto bezelstného dětského života občas dostal okamžik, který můj rozum nedovedl dost dobře zařadit. Nad hlavou nám začaly náhle létat velké zelené váčky s rudou hvězdou na bachratém břichu a dědeček seděl za stolem a jenom vrtěl nevěřícně hlavou. Nemohl najednou kvůli invaznímu vojsku do blízkého lesa na houby a v oku jsem mu uviděl opravdovou slzu. To když jsem se ho ptal, jestli máme lepší tanky než rusáci. Babička nás táhla do sousední vesnice do konzumu, k panu Kadrlovi a tam už ale bylo plno regálů poloprázdných. Babička s tvrzením, že nejpotřebnější je mouka a cukr, kupovala a my nosili do kárky. Pro babičku byla hodně důležitá plná komora. Tak se u nás říkalo nestudenější místnosti v baráku, která sloužila jako spíž. No a maminka, ta hodná maminka, tak ta chodila na autobus, který ji odvážel do čalounictví stále. Lidi si přeci nábytek kupovali před a budou si ho kupovat i po okupaci. Věřila, že na vsi se ty rádiové výzvy k občanské neposlušnosti a k obracení tabulí na cestách nedotknou. U nás silnice vesničkou jenom prochází a křižovatka, kde bychom jako kluci dokázali obrátit směrovku a tím pádem i tok dějin prostě nebyla. Ale čmárat vápnem hesla na vozovku, tak to by šlo. No díra s vápnem, kde se po vyhašení uskladňovalo, byla na zahradě a my děti jsme měly přísný zákaz se k ní jenom přiblížit. “Vypálí ti to oči a budeš vidět!” Já se pro jistotu vždycky kryl pod keře, když prolétal vrtulník, nízko, nizoučko. Na bratránka v sousední vsi přeci voják vytáhl pistolí!

A v tomhle památečném šestaosmdesátém roce se stala ještě jedna událost. Nepsal o ni sice tisk ani okresního formátu, přesto si ji aktéři v čas předprázdninových výletů občas připomenou. Naše paní učitelka Hylmarová se rozhodla dopřát žákům své vesnické jednotřídky několikadenní výlet do lesů blízké vesnice Stav. Tam na pěkném lesním paloučku měl vzniknout stanový tábor naší školy. Někteří zámožnější rodiče poskytli své stany a zajistili dopravu. Moje maminka mi přinesla z Jičína nový spací pytel. Mumii připomínal názvem, tvarem a také jsem se v něm jako mumie cítil. Ale voněl novotu, byl modrý a jenom můj. Na zkoušku jsem v něm spal i doma v pokojíčku. Paní učitelka vyhotovila zasedací, nebo vlastně zaléhací pořádek a všichni jsme se těšili na tábornické zážitky. Náhle byly přípravy nenadále přerušeny intervencí jednoho místního občana, který zahlédl nějaké děti ve věži místního kostela. No hrůza... během polední přestávky kluci zlézají kostelní půdy. Kdyby se tak někomu něco stalo! Nastalo období křížových výslechů a na povrch se dostaly zajímavé informace. Zatímco Miloš a Přemysl, místní darebové se opravdu na věž vydali ničit holubí hnízda, tak Milánek, přespolní premiant vylezl na církevní půdu za účelem sebevzdělávání a poznání této památky. Paní učitelka poté v rámci viny rozhodla

nekompromisně a rázně. Na žádný výlet se nejde. Hrůza! Čin ať nízký, nebo ušlechtilý, vše rovno. A kolektivní trest! Až nyní, po létech si uvědomuji, že rodiče těch lumpíků byli těmi, kteří poskytli své stany a dopravu pro všechny a tak nechat je trestem doma nebylo možné. Jak jednoduché a zároveň pro nás nevinné tak kruté. Doba tenkrát byla taková, nepřála dětským snům o spravedlnosti. A stalo se něco nečekaného. Já a můj nejlepší kamarád Vláďa jsme se domluvili, že zahájíme neomezenou stávku. Pro tento čin se nám podařilo přesvědčit ostatní, ať vinné či nevinné. To přeci nejde, sebrat dětem slíbený školní výlet! Po vyučování jsme demonstrativně naházeli tašky s učením na schody před školu. Byla to docela hromada. A začalo se stávkovat. Bylo pěkné odpoledne, okolo jezdila po silnici auta a jinak nic. Každému z okolojedoucích i kolemjdoucích bylo úplně jedno, že nějaká škola přijde o výlet. I učitelka seděla doma. Museli jsme o sobě nějak dát vědět. Jako tvůrci stávky jsme nakonec byli pověřeni kolegy, abychom za učitelkou zašli a seznámili ji se svým požadavkem. Jak jednoduché. Jak těžké sebrat odvahu a vyjít po schodech do školního bytu. I když jenom do prvního patra, tak obtíženi obavou z reakce se mi to stoupání zdálo být nekonečné. Každý schod byl metrový a na zádech batoh s odpovědností.

Dnes již nevím, zda-li paní učitelka byla více pobavena našimi zkormoučenými obličejí, nebo formou protestu, který byl tehdy neobvykle statečný a nezvyklý. I když za dva měsíce se už slovo stávka a pasivní rezistence stalo obvyklým slovníkem nejen tisku. Ale to tehdy nikdo nemohl předjímat. Natož my děti úlibické školy.

A jak to všechno vlastně dopadlo? Paní učitelka nás na výlet vzala. Všechny, a bylo to moc hezké. Ty večery na lesním palouku u táboráku, pod hvězdným nebem. Zazněly tam různé neuvěřitelné příběhy a můj stávkový kolega Vláďa měl v vymýšlení veliký úspěch. I když potom v životě se stal technikem a ti jak známo mystifikovat nemohou. A já? Já jsem vlastně také technik a vymýšlím si jenom občas. Ale tento příběh, příběh dětí jedné malé vesnické třídy je stoprocentně pravdivý.

SVĚTÝLKOVÁ

Text : Dana Beranová, Hudba: Hynek Beran

Se světýlkem
projdeme náměstí,
tím roznesem
do všech domů štěstí.

Jen ať se to každý doví,
že je Jičín pohádkový,
že celý patří jenom dětem,
že se stal kouzelným světem.

S lucerničkou
pod zámecké arkády
pozvu mezi nás
všechny kamarády.

S lampiónem
světlo nesem alejí,
s mámou s tátou
nikdo se nebojí.

ČAJ pro chvíle pohody

č.96, září 2014, ročník XIII

Vydáno 5. září 2014 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský
Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!